

Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ'un Anısına

In Memory of Prof. Berin U. Yurdadoğ

İrfan Çakın*

Öz

Bu yazı 10 Haziran 2019 tarihinde kaybettiğimiz Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ'un anısı için hazırlanmıştır. Ankara Üniversitesi emekli öğretim üyesi ve Hacettepe Üniversitesi yarı zamanlı öğretim üyesi olan Prof. Dr. Yurdadoğ'un vefatı Bilgi ve Belge Yönetimi alanının akademisyenleri, profesyonelleri ve öğrencileri için acı bir kayıp olmuştur. Berin Hocamız saygın bir akademisyen, anlayışlı bir danışman ve sevilen bir hocaydı. Değerli Hocamızı çok özleyeceğiz. Huzur içinde uyusun.

Anahtar Sözcükler: Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ; Ankara Üniversitesi; Hacettepe Üniversitesi; anı yazısı.

Abstract

This is a commemorative essay written for Prof. Berin U. Yurdadoğ who died on June 10, 2019. The death of Prof. Yurdadoğ, retired faculty member of Ankara University and a part-time academic member of Hacettepe University, has been one of the devastating loss for the academic community, colleagues and students in the field of information management. She was a respected academician, a thoughtful supervisor and beloved instructor. We will surely miss the presence of our truly dear Berin Hoca. May she rest in peace.

Keywords: Prof. Berin U. Yurdadoğ; Ankara University; Hacettepe University; commemorative essay.

Geçen yıl Haziran ayında kaybettiğimiz değerli Hocamızın anısına yazmam istendiğinde, yazmanın bu denli zor olabileceğini hiç düşünmemiştim. Benim gibi binlerce öğrencisinin bir şekilde yaşamına dokunan Hocamız, düşünceleri, sözleri ve eylemleriyle her zaman tutarlı olan, çok yönlü, sevecen ve bilge bir kişiliğe sahipti. Böylesine anlamlı nitelikler taşıyan sevgili Hocamızı satırlara sığdırmak hiç de kolay değil...

Behçet Necatigil "Kitaplarda Ölmek" başlıklı şiirinde, yaşamı; "Adı, soyadı / Açılır parantez / Doğduğu yıl, çizgi, öldüğü yıl, bitti / Kapanır parantez / ... Parantezin içindeki çizgi / Ne varsa orda..." olarak betimler. Hocamız Prof. Dr. Berin Yurdadoğ (1928-2019) parantezin içindeki çizgi olarak belirtilen yaşama birçok başarıyı sığdırmış değerli bir bilim insanı ve gerçek bir cumhuriyet aydınydı. Onun öğrencisi olarak bizler gerçekten çok şanslıydık, iyi ki öğrencisi olmuştuz.

* Prof. Dr., Emekli Öğretim Üyesi. E-posta: irfan@hacettepe.edu.tr
Retired Professor, Turkey.

Değerli hocamızın Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi (DTCF) İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu olduğunu, alanımızla profesyonel ilişkisinin Profesör Carl White'tan etkilenmesi sonrasında, 1955 yılında, DTCF Kütüphanecilik Enstitüsüne asistan olarak atanmasıyla başladığını biliyoruz. Hocamızı 1965 yılının Ekim ayında Kütüphanecilik Bölümüne kayıt yaptırdıktan hemen sonra tanıdım. Yeni doçent olmuştu, ilk yıl “Kütüphaneciliğe Giriş”, ikinci yıl “Araştırma Metotları”, üçüncü yıl “Seminer” (araştırma metotları dersinin uygulaması), son sınıfta da “Üniversite ve Araştırma Kütüphaneleri” derslerini Hocamızdan aldık. “Tıp Kütüphaneleri ve Tasnif Sistemleri” başlıklı “bitirme tezimin” Emily Dean ikincilik ödülü almasında danışmanım Berin Hoca'nın katkısı benim için önemli bir motivasyon kaynağı olmuştur.

DTCF'deki öğrencilik yıllarımızda sınıf olarak her biri başlı başına birer değer olan hocalarımızın “rahle-i tedrisinden” geçerken, sadece mesleki bağlamda değil, sosyal ve kültürel konularda da kendimizi anlamlı düzeyde geliştirme fırsatını bulduk. Berin Hocamızın sempatik yaklaşımları ve sevecen anaç tavırları ile kendine has özel bir havası vardı. Odasının önünde onunla görüşmek için sırasını bekleyen genellikle bir öğrenci her zaman bulunurdu ve Hocamız sorunlarımızın çözümünü için ciddi çaba harcar, bir şekilde yardımcı olurdu.

Böyle bir olayı ben de yaşadım. Milli Eğitim Bakanlığının (MEB) yurt dışı lisansüstü eğitim bursunu kazandıktan sonra, Fransa'ya gönderileceğim anlaşıldığında gerçekten çok üzülmüştüm. Tercihlerim arasında Fransa yoktu. Berin Hoca'ya danışarak ilk sıraya İngiltere'yi, ikinci sıraya da ABD'yi yazmıştım. Hemen Fakülte'ye Berin Hocamızın yanına gidip, durumu aktardım ve ne yapacağımı bilemediğimi söyledim. Berin -Hoca adeta elimden tuttu ve birlikte MEB Yükseköğretim Genel Müdürlüğüne gittik. Randevu da almamıştık. Neyse ki genel müdür odasındaydı. Ben odanın dışında beklerken Berin -Hocam içeri girdi. Odadan çıktığında sorunun çözülmüştü.

Sevgili Berin -Hocamız öğrencilerinin kendisine aktardıkları sorunlarla yakından ilgilenir ve çözüm bulmak için elinden gelen tüm çabayı gösterirdi. Bizler öğrencileri ve meslektaşları olarak ona çok şey borçluyuz.

Yetiştirdiği binlerce öğrencinin yaşamına dokunan ve çok sayıda akademisyeni mesleğimize kazandıran Hocamız emekli olduktan sonra da bu özelliklerini sürdürmüştür. Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümünde 1993-2000 yılları arasında yarı-zamanlı olarak “İletişim ve Toplum” dersini verdiği sıralarda hem öğrenciler hem de çalışanlar tarafından yaptığı çok değerli katkılar nedeniyle sevilip, sayılmıştır. Odasının kapısı herkese açık olduğundan çok sayıda ziyaretçisi olur ve bu odada çeşitli konularda görüşmeler, sohbetler yapılırdı. İzleyen yıllarda Bölümümüzün düzenlediği her türlü bilimsel ve sosyal toplantılara Hocamızın katılımının sağlanmasına büyük özen gösterilmiştir. İlerleyen yaşına rağmen bu toplantılara genellikle katılan, dikkatle dinleyen ve açıklamalarıyla ciddi katkılar sağlayan hep o olurdu. Berin -Hocamız kişiliği, insanlarla iletişimi, mesleğine duyduğu sevgi ve bilimsel nitelikleriyle bizlere daima örnek olmuştur.

Atatürk ilke ve devrimlerine sonuna kadar bağlı, ülke sorunlarına duyarlı gerçek bir Cumhuriyet aydını olan Hocamız, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı asli üyesi olarak sadece Ankara'da değil, birçok kentte konferanslar vererek bu bağlamda düşünce ve görüşlerini toplumla paylaşmıştır.

Yayımları, düşünceleri, sözleri ve eylemleriyle her zaman tutarlı olan Berin -Hocamızın en önemli özelliklerinden bir diğeri, bilimsel literatürü yakından izlemesi, teknolojik yeniliklere duyduğu yakın ilgi ve birikimlerini hem derslerinde hem de yayınlarıyla bizlere aktarmasıydı. Alanımıza yönelik teknolojik gelişmeler öncelikle Berin Hoca'nın derslerinde konu olurdu. Bilgisayarların kütüphanelerde kullanılması konusunda girişimler, dokümantasyon, enformasyon, otomasyon, sibernetik gibi kavramları 1965-1969 yılları arasındaki öğrencilik dönemimizde ilk kez ondan öğrendik. Hocamızın kütüphaneciliğin bilgi teknolojilerindeki güncel gelişmeler ışığında sorgulanmasının önemi konusunda yaptığı vurgulamalar biz öğrencileri gerçekten çok heyecanlandırır. Mesleğimizin toplumsal imajına yönelik sorunlarının çözümünde bilgisayarların büyük katkısının olacağını düşünürdük.

Berin -Hocamızın bilimsel çalışmalarında sıklıkla dile getirdiği önemli konulardan biri, bilgi teknolojilerindeki yeniliklerin toplumları bir bütün olarak etkilediği ve her daim kurumsal değişim ve dönüşümlere yol açtığı ve biz profesyonellerin bunu göz önünde bulundurmamız gerektiği olmuştur. Hocamızın *A.Ü. DTCF Dergisi*'nden ayrışım olarak 1990'da yayımlanan **“Enformasyon Çağında Kütüphaneler ve Kütüphanecilik”** başlıklı çalışması, kurumsal yapılanmamızın ve uygulamalarımızın toplumsal açıdan çözümlenebilmesine sağladığı katkı açısından çok önemlidir. Hocamız bu çalışmada, uygarlık sürecinin her aşamasında bilginin önemli olduğunu ve mesleğimizin özünde de bilginin bulunduğu altını çizer. Ona göre bilgi, *“Bir birikim sonucu oluştuğu ve zenginleştiği için evrenseldir ve aynı nedenle paylaşılmalıdır. Bu nedenle de bilginin toplandığı, organize edildiği ve hizmete sunulduğu birimlerin ve buralarda hizmet vermesi beklenen görevlilerin beklenen nitelikleri taşıması şarttır”*. Ayrıca, bilgi teknolojilerindeki yeniliklerin çağlar boyunca bilgi merkezlerini çeşitli boyutlarda nasıl biçimlendirdiğine dikkat çeken Berin Hoca, bilgi toplumunda *“Her şey gibi kütüphaneler de bu hızlı değişimden etkileneceklerdir. Kütüphaneler, ya gerçeği kabul edip değişmek ya da yok olmak seçenekleriyle karşı karşıya bulunmaktadır. Kütüphanenin geleceği bu değişikliklere ne derece uyum sağlayabileceğine bağlı”* olduğunu belirtir.

Hocamız *“H.Ü. Kütüphanecilik Bölümü 25. Yıla Armağan”* başlıklı yayınında yer alan **“Enformasyon Devrimi'nin Getirdikleri, Götüremedikleri”** çalışmada, yapılması gereken işin *“Yeniden örgütlenme değil, bir yeniden yapılanma, bir yenileşme değil, bir başkalaşım, bir dönüşüm”* olması gerektiğini belirtir. Günümüzde gelişmelerin *“yüzyıl ölçekli olmaktan çıkıp on yıl ölçekli boyutlarla ifade”* edildiğine, yakın *“bir gelecekte belki de beş yıl ya da sadece bir yıl, hatta ay ölçekli hale dönüşeceğine”* değinmekte ve *“21.yüzyıl için sağlıklı kestirimler yapmanın oldukça zor olacağını”* vurgulamaktadır.

Berin Hocamız bu süreçte bilgi profesyonellerinin günün koşullarına uygun olarak eğitilmesi gerektiğinden hareketle üniversitelerdeki bölümlerimize büyük sorumluluklar düştüğünü, kurumlarımızın ve mesleğimizin geleceğinin *“yönetici konumundaki yetkililerin vereceği kararlara bağlı”* bulunduğu uyarısını yapar. Hocamız bu çalışmasını son derece anlamlı bir dilek ile sonlandırır: *“Dileyelim ki, enformasyon çağının bu önemli kararları, gerekli enformasyon toplanmadan, etraflıca düşünülmeden verilmiş olmasın.”*

Yeri doldurulamayacak değerli Hocamız Prof. Dr. Berin U. Yurdadoğ'u rahmetle anarken, anısı önünde saygıyla eğiliyor, sevenlerine başsağlığı diliyorum. Huzur içinde uyusun.